

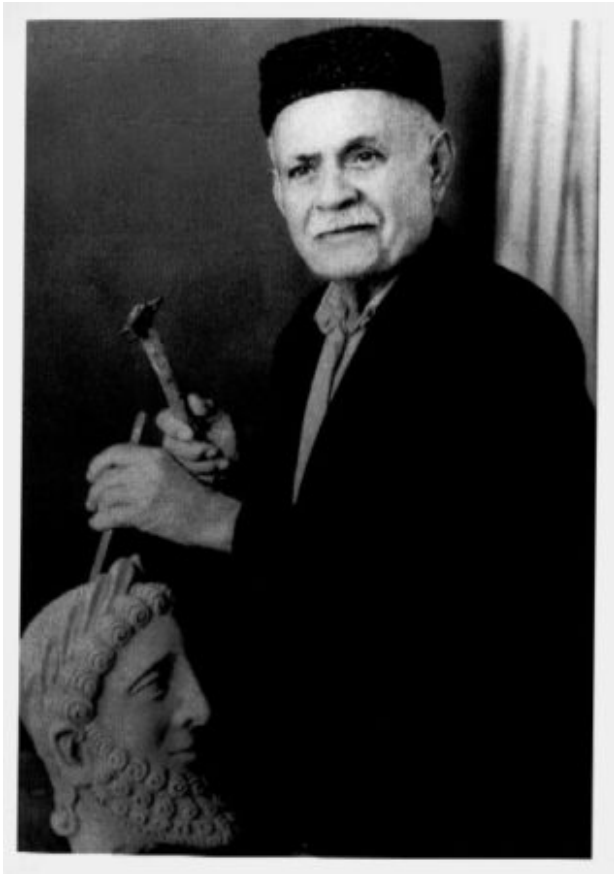
14 Αυγούστου 2022

Κύπρος 14/8/1974 προέλαση Τούρκων: Το μαρτύριο του λαϊκού ζωγράφου Μιχαήλ Κκάσιαλου

[Αφιέρωμα / Κύπρος](#)

[Πέτρος Παπαπολυβίου, Ιστορικός, αν. καθηγητής Πανεπιστημίου Κύπρου,](#)

Ο λαϊκός ζωγράφος Μιχαήλ Κκάσιαλος.

(Επιμέλεια Στέλιος Κούκος)

Σκοτώνοντας έναν ζωγράφο: Το μαρτύριο του Μιχαήλ Κκάσιαλου

[Πρώτη δημοσίευση 13 Αυγούστου 2018].

Επέτειος της δεύτερης φάσης της τουρκικής εισβολής αύριο, 14 Αυγούστου. Πριν από 44 χρόνια, το 1974, τα τουρκικά αεροπλάνα και τεθωρακισμένα ξεχύθηκαν στη Μεσαορία και επέκτειναν τη γραμμή της κατοχής μέχρι την Αμμόχωστο και τη Μόρφου, σκορπίζοντας τον όλεθρο και την καταστροφή. Η «διεθνής κοινότητα» είχε μείνει χάσκουσα στη Γενεύη...

Θύμα της βαρβαρότητας των εισβολέων στάθηκε και ο ηλικιωμένος λαϊκός ζωγράφος της Άσσιας, Μιχαήλ Κκάσιαλος, που κακοποιήθηκε από Τούρκους στρατιώτες και αφού έμεινε αβοήθητος για μερικές ημέρες, απεβίωσε λίγα εικοσιτετράωρα μετά τη μεταφορά του στην ελεύθερη Κύπρο. Πρόλαβε να δώσει τη μαρτυρία του πριν να πεθάνει.

(Πηγή: Κατάθεση του Μ. Κκάσιαλου στις αστυνομικές αρχές της Δημοκρατίας που δόθηκε στη Λάρνακα στις 28 Αυγούστου 1974. Από το βιβλίο Π. Σ. Μαχλουζαρίδης, Οι τουρκικές ωμότητες στην Κύπρο. Τα δεινά των γερόντων και γυναικοπαίδων, Λευκωσία 1975, σσ. 98-99. Ο Κκάσιαλος ήταν το 1974, 89 ετών.)

Όπως είναι γνωστό, στα χωριά της Μεσαορίας, και ειδικά στην Άσσια, τα τουρκικά στρατεύματα εφάρμοσαν με ωμότητα το σχέδιο εθνοκάθαρσης, με αποτέλεσμα τον θάνατο εκατοντάδων αμάχων σε ομαδικές εκτελέσεις, και τα ανείπωτα φρικτά βασανιστήρια σε βάρος γυναικοπαίδων.

Μιχαήλ Κκάσιαλος, «Ο Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός πριν τον απαγχονισμό του», ελαιογραφία σε ξύλο, Πανακοθήκη Πολιτιστικού Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', (Π.ΙΑΜ.581)

Αφηγείται ο Μ. Κκάσιαλος:

«Ήμουν κάτοικος Άσσιας, μαζί με την γυναίκα μου Ειρήνη. Την 14.8.1974 όταν τα τουρκικά στρατεύματα εισέβαλαν στην Άσσια, εγώ με την γυναίκα μου δεν φύγαμε από το χωριό και μείναμε στην Άσσια. Μέχρι την 16.8.1974 δεν μας πείραξαν οι Τούρκοι, οπότε την ημέρα αυτήν ήρθαν Τούρκοι στο σπίτι μας και μας απείλησαν. Δεν μας επείραξαν όμως, κι έφυγαν.

Μετά, κατά το απόγευμα, επέρασε ακόμη μια περίπολος, και ήλθαν στο σπίτι μας και με απείλησαν, λέγοντάς μου να τους δώσω χρήματα. Εγώ τους είπα ότι δεν είχα και μετά με απείλησαν να με σκοτώσουν. Κι εγώ είχα μερικά χρήματα, που έκτιζα μίαν εκκλησίαν στο χωριό, και τους τα έδωσα. Όμως αυτοί εξητούσαν επιμόνως από μένα κι άλλα χρήματα με απειλάς, κι εγώ επειδή δεν είχα να τους δώσω, με κτύπησεν ένας με τον υποκόπανο του όπλου του στον ώμο και στα πόδια

και μου τα έσπασαν.

Έμεινα αβοήθητος δυο μέρες στο χωριό μέχρι την 18.8.1974. [Στις 24 Αυγούστου] μας έφεραν μέχρι την Πύλα και μας απέλυσαν. Και τώρα ευρίσκομαι στο Γηροκομείο Αγίου Παύλου Λάρνακος, και μου περιποιούνται τα τραύματά μου».

Δυο μέρες μετά την πιο πάνω κατάθεση, στις 30 Αυγούστου 1974, ο λαϊκός ζωγράφος από την Άσσια απεβίωσε στην προσφυγιά από τα βασανιστήρια.

Μιχαήλ Κκάσιαλος, «Η δεκατία».

Ο Σπύρος Βασιλείου και Α. Τάσσοσ για τον Μ. Κάσσιαλο

Στην Αθήνα δυο κορυφαίοι ομότεχνοί του, ο Σπύρος Βασιλείου και ο Α. Τάσσοσ, έγραψαν για το θάνατό του. (Πηγή: Εφημ. Τα Νέα (Αθήνα), 4 Σεπτεμβρίου 1974, σελ. 2.)

«Βουβοί κι ανήμποροι οι Έλληνες καλλιτέχνες παρακολουθούμε την τραγωδία της Κύπρου. Ο νους μας πάει στον άμαχο πληθυσμό με την μουσική λαλιά, στα μάρμαρα και στις εικόνες, στο πέτρινο λουλούδι του Μπέλλα-Πάις, στην Έγκωμη, στους Σόλους, στη Σαλαμίνα. Σκεφτόμαστε το θαλερό πρεσβύτεη που έχει ιστορήσει την παλιά σε ειρηνικούς καιρούς, ανθρώπινη σχέση ανάμεσα στους Έλληνες και τους Τούρκους σε ένα αριστουργηματικό έργο ζωής και τώρα θα αγωνιά λίγα μέτρα δώθε από την πράσινη γραμμή[1]. Όλους τους αγαπητούς συναδέλφους που είχαν στεριώσει μian αξιόλογη αυτόχθονη Κυπριακή Τέχνη.

Και τώρα ένα ακόμα τραγικό άγγελμα θανάτου. Οι Τούρκοι ληστέψανε και

βασανίσανε θανάσιμα τον Κάσσιαλο. Όσοι από μας έτυχε να γνωρίσουμε τον εννενητάρη γέροντα και να χαρούμε το έργο του, γονατίζουμε μπροστά στο νωπό μνήμα του αδικοσκοτωμένου ραψωδού της κυπριακής γης και των ανθρώπων της. Το έργο του, γνωστό και πέρα από το τραγικό νησί με το βαθύ και τίμιο χρώμα του και με την πάνσοφη στην απλότητα φόρμα του θα μένει μαρτυριά καυτή για τον άδικο ξολοθρεμό.

Εμείς, Έλληνες καλλιτέχνες, θέλουμε να βροντοφωνάξουμε σε όσους πολιτισμένους θέλουν και μπορούν να ακούσουν: Είναι δυνατόν στις μέρες μας στον αιώνα που τίμησε τον τελωνοφύλακα Ρουσώ, τον φουστανελλά Θεόφιλο, τον βρακοφόρο Κάσσιαλο να γίνεται ανεκτή τόση βαρβαρότητα;

Σπύρος Βασιλείου, Α. Τάσσοις»

44 χρόνια μετά, το ερώτημα των δύο κορυφαίων Ελλήνων ζωγράφων παραμένει αναπάντητο. Και για τους πολλούς, αδιάφορο...

[1] Εννοείται ο ζωγράφος Αδαμάντιος Διαμαντής και το έργο του «Ο κόσμος της Κύπρου». Το σπίτι του ζωγράφου ήταν στην οδό Ονασαγόρου, «λίγα μέτρα δώθε από την πράσινη γραμμή».

Από «Περί Ιστορίας, Και ιδία περί της νήσου Κύπρου...»: <https://papapolyviou.com/>

<https://bit.ly/3JSNT3i>